

СДРУЖЕНИЕ

ПОТОМЦИ НА БЕЖАНЦИ И ПРЕСЕЛНИЦИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РС МАКЕДОНИЯ
И ПРИЯТЕЛИ

ул. „Княз Александър I“ № 16, вх. Б, ап. 2, София 1000, България

OFFICE@POTOMCI.ORG

+359 878 651 865; +359 888 811 153

ДЕКЛАРАЦИЯ

ПО ПОВОД СРЕЩАТА В ОХРИД МЕЖДУ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА УНГАРИЯ И СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ ВИКТОР ОРБАН И ХРИСТИЯН МИЦКОСКИ НА 26 И 27 СЕПТЕМВРИ 2024 Г. И ИЗРАЗЕНИТЕ НА НЕЯ ПОЗИЦИИ

На 27 септември приветствахме с „добре дошъл“ в Северна Македония Министър-председателя на Унгария г-н Виктор Орбан и направихме опит да му представим същността на проблемите в тази бивша югославска република през призмата на унгарските възприятия.

От изявления на г-н Орбан разбрахме, че не се е вслушал в аргументите и е заявил, че Будапеща е готова да посредничи между Скопие и София, а дали те ще приемат било тяхна работа.

Ние сме дълбоко изненадани от такава позиция, защото бъдещата евроинтеграция на Северна Македония не зависи от някакъв измислен „двустранен спор“ с България, а от рамките на общеевропейското решение, основаващо се на предложението на френското председателство на Съвета на ЕС от 2022 г., прието единодушно от 27-те страни членове на ЕС, в т.ч. и Унгария.

С изненада разбрахме и за отправените критики, че Албания започва самостоятелно преговори за членство в ЕС, въпреки че всички постоянни представители на ЕС, в т.ч. и унгарският, единодушно взеха това решение през този месец. На нас не ни е известно да е приет някакъв правителствен акт, с който Унгария да променя своята официална позиция!

Що се отнася до декларираното желание за посредничество между София и Скопие, смятаме, че такава нужда няма, защото България винаги е била готова за преки контакти и диалог със Северна Македония. Това, което Унгария би казала по заобиколен път като посредник, Скопие по всяко време може да го каже на България в пряк разговор.

Ние сме също така дълбоко разтревожени, че унгарската страна застъпва позицията на режима в Скопие, че съществувал двустранен спор между България и Северна Македония. Това твърдение не отговаря на фактите. Основният проблем от 1913 г. до днес е, че върху македонските българи се извършва системен геноцид. За неговите мащаби се прави извод от официалната статистика на Османската империя. В двата някогашни вилаета, върху които днес се намира Северна Македония, преобладаващото население на

запад е било албанско, а на изток българско. Етнографската граница между тези два елемента е била в днешна западна Северна Македония. Властите в Белград и локалните власти в Скопие преследваха както албанците, така и българите. През 2001 г. македонските албанци получиха равноправие, но преследването на лицата, които въпреки репресиите продължават да съхраняват българската си идентичност, продължава и днес.

Към края на 1944 г. на територията на днешна Северна Македония започна организиран от държавата процес за трансформация на местната българска идентичност в македонска. До 1948 г. управляващата в София Българска комунистическа партия мълчеше за този геноцид и дори активно го подпомагаше, като го пренесе и на българска територия в Пиринска Македония. Това предизвика огромна съпротива сред народа. До падането на комунистическия режим в България през 1989 г. у нас бе забранено да се говори за геноцида над македонските българи в Югославия.

Съучастничеството или мълчанието за един проблем обаче не означава, че той не съществува!

След 1944 г. македонско освободително движение отново се активизира. Не България, а македонското освободително движение още през 1945 г. изнесе първите конкретни данни за масови репресии срещу българите в Македония, обяви се срещу забраната на българския книжовен език и създаването на новия македонски език. По-късно същото това движение няколко пъти изнася информации в ООН през 1946, 1949, 1952, 1954, 1959, 1960, 1969 и 1972 г., до Хелзинкската конференция през 1977 г., до заседанието на външните министри на страните от Хелзинкската конференция в Мадрид през 1980 г. и на други авторитетни международни форуми за геноцида, извършван върху македонските българи на територията на днешна Северна Македония. От тези факти ясно се вижда, че проблемът в днешна Северна Македония е основно вътрешен: режимът срещу част от собствения си народ.

Ние не знаем днес колко лица в Северна Македония са съхранили българската си идентичност, защото в условията на тотална държавна антибългарска пропаганда не може да има обективно социологическо проучване на този въпрос. На преброяването през 2021 г. официално бяха регистрирани едва 3504 българи, но на други 20000 бяха поискани доказателства, че са такива. След като те показаха българските си лични карти, бе извършена манипулация като категорията „етническа принадлежност“ бе заменена с „притежавано чуждо гражданство“. Освен това под контрола на Агенцията за държавна безопасност в Северна Македония се правеха списъци на изявени българи и на преброителите се казваше да не посещават техните домакинства. По официални данни не са преброени 120000 души, а данните за тях са записани служебно. Всичко това става в Европа през XXI век!

Днес унгарското правителство на Виктор Орбан застава в подкрепа на отказващия да се реформира режим в Скопие и срещу частта от народа, която е съхранила старата си българска идентичност, върху която се е крепяло автентичното македонско освободително движение. Трябва да припомним, че когато бяха унгарските събития през 1956 г., същото това македонско освободително движение подкрепи борещия се за демокрация унгарски народ.

Борбата за демокрация е универсална, затова и човешките права са универсални, а не двустранни. Днес можеше да е подложена на преследване някоя друга етническа общност, която дори да няма своя национална държава. Означава ли това, че няма да има проблем? Дълг на всяка свободолюбива държава по света е да се бори срещу всички форми на геноцид, а не да го обявява за "двустранен спор".

Очевидно е, че Северна Македония няма спор с България! На 15 януари 1992 г. демократична България първа в света призна независимостта на днешната Северна Македония и я спаси от заплануваното разделяне на нейната територия. По време на югославията от 1992 до 1995 г. я спаси от икономически колапс, а през 1999 г. я въоръжи и ѝ даде възможност да се защитава.

След дългогодишно търпение и мълчание, България просто реши да подкрепи страдащите македонски българи. Това не променя факта, че спорът в Северна Македония е вътрешен и тази страна се нуждае от вътрешно помирение. Нарушените човешки права на едната страна в този конфликт – на македонските българи – могат да се гарантират чрез вписването им в конституцията като равноправен народ, както са признати всички останали етнически общности в тази държава. Това не е нито български, нито европейски диктат, а общоевропейско условие за равноправие.

Ако сегашното унгарско правителство желае да посредничи, нека да инициира създаването на европейска анкетна комисия, която да се свърже с пострадалите от репресиите македонски българи и с техните потомци, да научи от тях обективните факти и тогава да се опита да помири властите в Скопие и техните жертви македонските българи.

С настоящата декларация ние изразяваме своето намерение да участваме активно в такъв процес на вътрешно помирение и когато е необходимо да предоставяме допълнителна информация и документи по описаните тук факти.

СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ:

проф. Трендафил
Митев

доц. Спас Ташев

Илия Стояновски

СЕКРЕТАР:

Димитър М.
Димитров

София, 30 септември 2024 г.